

22-osios Lietuvos mokinių filosofijos olimpiados
I turo užduotys
2019 m.

I užduotis.

Pasirinkę vieną iš trijų pateiktų temų, parašykite filosofinę esė.

Esė vertinimo kriterijai:

- 1) Problemos supratimas – vertinama kaip moksleivis suprato filosofinę problemą, ar jis jos nepakeitė sau įdomia problema,
- 2) Kompetencija – kaip rašinyje atsispindi originalių filosofijos tekstų skaitymo patirtis. Tikrinama moksleivio filosofinė erudicija.
- 3) Loginis nuoseklumas – tikrinama, ar moksleivis, išsikėlęs sau problemą, sugeba nuosekliai logiškai ją išnagrinėti.
- 4) Originalumas – tikrinamas mąstymo savarankiškumas – ar darbas nėra vien kitų autorių minčių konspektas ar banalių, nusistovėjusių mąstymo šampų pakartojimas.

Temos

1. Kodėl niekada nenorėdami klysti, vis dėlto klystame savo valia?

(Rene Dekartas)

Rašydami esė šia tema, perskaitykite vadovėlio T.Sodeika, J.Baranova. *Filosofija XI-XII.V.*: Tyto alba, 2002, skyrių „Tiesa“, kurią rasite puslapiuose 137 – 150.

Tiesioginė vadovėlio prieiga internete - <http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:20819395/datastreams/MAIN/content>

2. „Garbės ir negarbės vidurys yra didybė, perteklius - išdidumas, o stoka – per didelis nusizeminimas“

(Aristotelis)

Rašydami darbą šia tema, perskaitykite vadovėlio Baranova J. *Filosofinė etika: aš ir tu.* X-XI klasei. V.: Alma littera skyrių „Išmintis“, kurį rasite puslapiuose 141 – 170.

Tiesioginė vadovėlio prieiga internete - <http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:4156838/datastreams/MAIN/content>

3. Kaip galima amžinoji taika?

(Immanuelis Kantas)

Rašydami esė šia tema, perkaitykite vadovėlio Baranova J. *Istorijos filosofija.* V. Alma littera, 2000, skyrių „Švietėjiškoji istorijos samprata“, kurį rasite puslapiuose 127-145.

Tiesioginė vadovėlio prieiga internetu - <http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:4115442/datastreams/MAIN/content>

II Užduotis.

Atlikite užduotį suradę ją Ritos Šerpytės vadovėlyje *Religija ir filosofija*. Vadovėlis XI klasei – V.: Tyto alba, 2003.

Perskaitykite šio vadovėlio puslapiuose 331-362 esantį skyrių „Patirtis, kalba ir religija“. 226 vadovėlio puslapyje surasite klausimus į kuriuos raštu išsamiai atsakykite remdamiesi perskaitytu tekstu.

Tiesioginė vadovėlio prieiga internete -

<https://epublications.vu.lt/object/elaba:3264148/3264148.pdf>

III. Užduotis

Išspręskite pateiktą testą.

Tai padaryti jums padės knygoje *Filosofinės etikos chrestomatija* XI-XII kl. Sud. J.

Baranova, V.: Alma littera, 2001 arba Baranova J. *Filosofinė etika: prasmė ir laisvė*. V.: Alma littera, 2004 esantys tekstai.

Tiesioginė prieiga internete - <https://elaba.lvb.lt/primos>

[explore/fulldisplay?vid=ELABA&docid=ELABAPDB4156844&context=L&lang=lt_LT](https://elaba.lvb.lt/primos/explore/fulldisplay?vid=ELABA&docid=ELABAPDB4156844&context=L&lang=lt_LT)

Testas

Pasirinkite vieną iš pateiktų variantų

1. Įsivaizduokite, kad esate Immanuelis Kantas – kurį sakinį išbrauktumėte?

- Gerą valią reikia vertinti daug daugiau negu visa kita, kas per ją galėtų būti pasiekta.
- Ir jei net didžiausiomis pastangomis ji nieko nepasiektų, bet jei tik liktų gera valia <...>, tai ir tada ji žerėtų pati savaime lyg brangakmenis, kaip kažkas, kas neturi savo tikrosios vertės pats savyje.
- Aš privalau elgtis tik taip, kad galėčiau taip pat norėti, kad mano maksima taptų visuotiniu dėsniu.
- O juk visai kas kita būti teisingu iš pareigos ir būti tokiu, bijant nenaudingų pasekmių.

2. Įsivaizduokite, kad esate Jeremy Benthamas – kurį sakinį išbrauktumėte?

- Žmoniją valdo skausmas ir malonumas.
- Naudingumu vadiname tą kiekvieno objekto savybę, kurios dėka kuriama gerovė, gerbūvis, gėris ir laimė.
- Svarbu kalbėti apie bendruomenės interesus neturint supratimo apie individo interesus.
- Apie kiekvieną veiksmą, kuris atitinka naudingumo principą, visada galima pasakyti, kad jis buvo privalomas.

3. Įsivaizduokite, kad esate Johnas Stuartas Millis – kurį sakinį išbrauktumėte?

- Utilitaristai, laikydami laimę teisingo elgesio kriterijumi, ją autapatina su paties veikiančiojo laime.
- Auksinėje Jėzaus iš Nazareto taisyklėje mes išvelgiame visą utilitarizmo etikos dvasią.
- Todėl utilitarizmo kriterijus <...> skatina ir reikalauja kiek įmanoma ugdyti ištikimybę dorybei, kuri labiau už kitus dalykus yra svarbi bendrajai laimei.
- Tie, kurie trokšta dorybės dėl jos pačios, trokšta jos dėl to, kad dorybės įsisąmoninimas yra laimė.

4. Įsivaizduokite, kad esate Arthuras Schopenhaueris – kurį sakinį išbrauktumėte?
 - a. Kančią mes anksčiau pripažinome esant viso gyvenimo esme.
 - b. Kiekvienas patenkinimas yra tik skausmo pašalinimas.
 - c. Gryna meilė savo prigimtimi nėra užuojauta.
 - d. Taigi verksmas yra užuojauta sau pačiam arba užuojauta, sugrąžinta į savo išeities tašką.

5. Įsivaizduokite, kad esate Friedrichas Nietzsche – kurį sakinį išbrauktumėte?
 - a. Ir nėra nieko beprotiškesnio “ko gero” - pašalinti kančią.
 - b. Kančios, didžiosios kančios ugdymas, - argi jūs nežinote, kad tik toks ugdymas iki šiol aukštino žmogų?
 - c. Kam liūtui, žvėriui tam plėšriajam, dar ir kupranugariu pavirsti?
 - d. Didži kančia sukilnina, ji atskiria nuo kitų.

6. Įsivaizduokite, kad esate Sorenas Kierkegaardas – kurį sakinį išbrauktumėte?
 - a. Gal tu tiki, kad su gyvenimu visą laiką galima juokauti?
 - b. Argi tu nežinai, jog ateis vidurnakčio valanda, kada kiekvienas turės nusiimti kaukę.
 - c. Pats pasirinkimas nulemia asmenybės turinį.
 - d. O vaikas juk – tai nekaltybė, tai užmarštis, pradžia nauja.

7. Įsivaizduokite, kad esate Blaise Pascalis – kurį sakinį išbrauktumėte?
 - a. Juk kas gi pagaliau yra žmogus gamtoje? Niekas, palyginti su begalybe.
 - b. Amžina šių begalinių erdvių tylą mane neramina.
 - c. Vadinasi, nesu būtina būtybė. Esu taipogi amžinas ir begalinis.
 - d. Mes plaukiame beribėje terpėje, stumiami nuo vieno krašto rpie kito, nuolat netikri ir svyruojantys.

8. Įsivaizduokite, kad esate Albertas Camus – kurį sakinį išbrauktumėte?
 - a. Mano paties širdis visada paliks man svetima.
 - b. Mes gyvename ateitimi; “rytoj”, “vėliau”, “kai tu susikursi padėtį”, “ilgainiui suprasi”. Puikus nenuoseklumas, nes kada nors reikės mirti.
 - c. Žmogui pakaktų, kad <...> panašiai kaip ir jis, pasaulis gali mylėti ir kešti.
 - d. Mechaninio gyvenimo veiksmų rezultatas yra nuobodulys; bet kartu jis užslopina sąmonę.

9. Įsivaizduokite, kad esate Erichas Frommas – kurį sakinį išbrauktumėte?
 - a. Represuoti impulsą – vadinasi, išstumti jį iš sąmonės, bet tai nereiškia išstumti jį iš egzistencijos.
 - b. Humanistinės etikos tikslas yra ne žmogaus blogumo represija<...>, bet produktyvus žmogaus įgimtų pirminių potencialų panaudojimas.
 - c. Destruktyvus žmogus yra nelaimingas.
 - d. Meilė yra simbiozė.

Atsakykite į klausimus

10. Kaip pavadintumėte filosofijos kryptį, kuri remiasi prielaida, kad gyvenimas yra pirmesnis nei teorija ir kad abstrakčios sąvokos – tik instrumentai, neatspindintys gyvenimo realybės?.....

11. Kaip pavadintumėte filosofijos kryptį, kuri remiasi prielaida, kad individas visų pirma egzistuoja, o tik po to save aiškina ir kad paties individo patirtis yra svarbesnė už teorinius samprotavimus?.....
12. Kaip pavadintumėte filosofijos kryptį, kuri mano, kad protas pajėgus paaiškinti ir pasaulį, ir patį žmogų?.....
13. Kaip pavadinsite filosofinį įrodinėjimą, siekiant suderinti Dievo visagalybę ir jo begalinį gerumą su realios kančios egzistavimu?(A. Maceina. *Jobo drama*).....

Užbaikite sakinius

14. Pats pasirinkimas nulemia asmenybės (S. Kierkegaardas)
15. Draudimas “nežudyk”, Augustino manymu, neturi išimčių. Todėl savižudybė prilygsta
16. Jei jis naikina save dėl to, kad pabėgtų iš sunkios padėties, tai jis pasinaudoja asmeniu tik kaip” (I. Kantas)
17. Mintis apie - didelė paguoda: su ja sėkmingai išgyvenama ne viena niūri naktis” (F. Nietzsche)
18. Šis maištas duoda vertę.....(A. Camus)
19. Įsivaizduokite, kad kalbate su žmogumi, kuris ketina nusižudyti. Pasiūlykite bent penkis argumentus, prieštaraujančius jo sumanymui. Pirmuoju numeriu įrašykite patį kooperatyviausią ir solidariausią, Jūsų manymu, argumentą.
 - a.
 - b.
 - c.
 - d.
 - e.

UŽDUOČIŲ PATEIKIMAS

Užduotis siųsti iki **2019 metų sausio 31 d.** imtinai, elektroniniu paštu – filosofijosolimpiada@gmail.com

Laišką užvardinkite – Užduotys jūsų vardas ir pavardė. Pvz. Užduotys Jonas Petraitis.

Užduotis prašome pateikti **PDF formatu.**

Darbe (atliktų užduočių pradžioje) turi būti nurodytas jas atlikusio mokinio vardas, pavardė, mokykla, klasė bei olimpiadai ruošęs mokytojas. Jei olimpiadai pasiruošėte savarankiškai – tai ir nurodykite.

Siųsdami olimpiados užduotis Jūs sutinkate, kad I turo olimpiados rezultatai – Jūsų vertinimas, Jūsų vardas, pavardė, mokykla, klasė bei paruošęs mokytojas, būtų skelbiami viešai. Olimpiados organizatoriai įsipareigoja viešai skelbti tik į II turą patekusių olimpiados dalyvių duomenis.

Į visus kilusius klausimus mielai atsakysime el. paštu – filosofijosolimpiada@gmail.com